

Els escacs a l'escola i a l'institut 3

GRANS JUGADORS - LES GERMANES POLGAR

En el món dels escacs, un dels temes més controvertits és el de la poca presència de noies que juguen i el seu nivell.

Actualment, només un 7% de les llicències de la FIDE (Federació Internacional d'Escacs) són de noies. A Catalunya, un 8% de les llicències són femenines, de les quals la gran majoria són noies menors de 16 anys. Per tant, és evident que alguna cosa passa amb les noies i els escacs a partir d'aquesta edat.

Hi ha qui diu que aquest fet es deu a un factor cultural ja que a la nostra societat els escacs s'han vist durant molts anys com una cosa d'homes, i també hi ha gent que defensa la idea que els nois se senten més atrets pels escacs que les noies perquè són més competitius i per la diferència entre els cervells dels nois i de les noies. Leontxo García, al seu llibre *Ajedrez y ciencia, pasiones mezcladas*, explica que diversos experts coincideixen en el fet que fins la pubertat no es nota diferència entre nens i nenes pel que fa a l'interès i el nivell del joc. Però, explicat a grans trets, podríem dir que en arribar als 11 - 13 anys, els estrògens inunden el cervell femení i fan que les noies se centrin intensament en la comunicació i les seves emocions, mentre que els nois, a mesura que la testosterona va inundant el seu cervell, es tornen menys comunicatius i se senten més atrets pels jocs i temes competitius.

La dedicació als estudis i a la família són factors a tenir en compte a l'hora d'analitzar l'abandonament de l'esport per part de les noies durant l'edat adulta (això no passa només amb els escacs, sinó en el món de l'esport en general); d'aquí sorgeixen diverses campanyes en pro de la pràctica de l'esport per part de les noies.

Un altre tema que també és polèmic és el del nivell de joc femení. **Les noies poden jugar tant bé als escacs com els nois?**

Durant molts anys, als campionats infantils d'escacs per edats els nens i les nenes jugaven en grups diferents. A Catalunya ja fa vora 15 anys que juguen junts en un mateix grup perquè es va creure que no tenia lògica que juguessin nens i nenes separats en un esport com aquest, i que el fet de fer-ho encara propiciava que el nivell de les nenes baixés més, pel fet de ser menys participants, però els campionats de la FIDE encara segueixen essent diferenciats per sexes.

Els escacs a l'escola i a l'institut 3

Fet aquest preàmbul, passarem a parlar d'un cas molt especial: el de les germanes hongareses Polgar: Susan (1969), Sofia (1974) i Judit (1976), les quals han assolit un alt nivell en el món dels escacs.

A la foto podeu veure, d'esquerra a dreta: Judit, Susan i Sofia Polgar.

Els seus pares, Clara i Laszlo, els quals eren pedagogs, tenien la convicció que el sistema educatiu de l'època era millorable i que hi havia una clara discriminació de les noies des de la infància. Ells defensaven fermament que un geni no neix, sinó que es fa amb treball i dedicació, i que una noia pot jugar tan bé als escacs com un noi. Segons ells, “un nen normal pot ser un geni si viu en l'ambient adequat per ser-ho”.

El destí va fer que tinguessin 3 filles, i amb elles van voler dur a terme un “experiment” per demostrar les seves teories.

Susan, Sofia i Judit no van anar mai a l'escola i van ser educades a casa. Els seus pares les apuntaven a fer activitats amb altres nens i nenes, per afavorir la seva socialització, només assistien a l'escola per fer els exàmens oficials i convidaven a casa seva jugadors d'escacs per practicar.

Els escacs a l'escola i a l'institut 3

Les tres van aprendre a jugar a escacs i, com a norma general, sempre competien contra nois, mai en competicions femenines (si les noies en general tenen un nivell més baix, per lògica podem pensar que per guanyar un torneig femení no cal tan nivell com un de mixt). D'aquesta manera, no es relaxaven, jugaven contra jugadors forts que feien pujar el seu nivell i s'esforçaven per donar el màxim de si mateixes.

En aquest context, van formar-se 3 jugadores que van arribar a jugar al més alt nivell en el món dels escacs. Segons Leontxo García, “quan les tres hongareses van saltar a la fama, podien donar la imatge de ser tres petits monstres dels escacs, l'única destresa de les quals fos visible en un tauler de 64 caselles. Però, en conèixer-les, la realitat no era així: les tres semblaven completament normals, amables, somrients, bromistes i més aviat extravertides”.

Segons el seu pare, “també podien haver estat genis de la música o les matemàtiques, però van elegir els escacs perquè és una amalgama perfecta d'art, ciència i esport”.

Susan va ser la primera noia del rànquing mundial a l'edat de 15 anys, la primera dona en classificar-se per al Campionat del Món Absolut i la primera que va aconseguir el títol de Gran Mestre Internacional d'Escacs de categoria absoluta, amb 22 anys, complint tots els requeriments necessaris (la FIDE contempla títols en categoria absoluta i títols femenins, els quals s'assoleixen amb menys nivell).

Els escacs a l'escola i a l'institut 3

Actualment treballa per difondre els escacs arreu del món i especialment com a eina educativa. També lluita per defensar la igualtat de sexes.

Sofia, tot i assolir també un extraordinari nivell, no s'ha dedicat mai professionalment als escacs, i a partir dels 20 anys va elegir un altre camí.

Judit, la germana petita, **està considerada la millor jugadora de la història i és l'única dona que ha aconseguit estar entre els 10 millors jugadors del món.**

Va aprendre molt de la seva germana Susan i va guanyar nombrosos torneigs del més alt nivell mundial.

Actualment es dedica a la Judit Polgar Chess Foundation, la qual treballa per promocionar l'ús educatiu dels escacs a les escoles d'Hongria, investigació i organització d'esdeveniments, i també és mare de dos fills.

Curiositats:

- National Geographic va gravar un documental sobre Susan Polgar que es titula "El meu gran cervell", on s'explica la seva vida i com funciona el cervell d'un escaquista.

Els escacs a l'escola i a l'institut 3

- El 1988 totes tres germanes van formar part de l'equip hongarès a les Olimpíades d'escacs de Salònica (Grècia). Tenien 19, 14 i 12 anys i van sorprendre tothom guanyant la medalla d'or, superant les insuperables jugadores soviètiques. El 1990 van tornar a repetir participació a les Olimpíades i medalla d'or, i aleshores van dir que no volien jugar més competicions femenines (aquestes dues competicions les van jugar per fortes pressions del govern).
- Judit Polgar va aconseguir el títol de Gran Mestre als 15 anys, dos mesos més jove que Bobby Fischer.
- Susan va trencar la regla familiar de no jugar contra noies el 1996 i va jugar el campionat del món femení, guanyant el torneig i esdevenint campiona del món.
- Dates de naixement:
  - Susan Polgar: 19/4/1969
  - Sofia Polgar: 2/11/1974
  - Judit Polgar: 23/7/1976

Anècdotes:

- El 1994, Judit Polgar va jugar un important torneig a Linares. En un moment de la partida, es va aixecar i va anar al lavabo, i en entrar, es va trobar amb Garry Kaspàrov rentant-se les mans. Es van mirar estranyats, perquè era el bany de les noies... El cas és que Kaspàrov i els altres jugadors estaven acostumats a ser només homes als torneigs i anaven al lavabo de les dones per guanyar temps. Amb Polgar van haver de canviar aquest costum.
- Susan explica que de petita el seu pare la va portar al club d'escacs. Allí, jugava contra diversos homes i els guanyava, i tots ells sempre trobaven alguna excusa: "Avui em feia molt mal de cap", "aquell dia no em trobava bé", "Estava marejat"... ella, en to de broma en una entrevista va dir: "quina mala sort que tinc, mai he pogut guanyar un home sa!".

Vídeos:

- La vida de Judit Polgar en 2 minuts
d'imatges: <http://www.juditpolgar.com/image-film>
- Mètode Polgar (es veu com treballen en una escola. Durada: 3'47"):
<https://www.youtube.com/watch?v=zxbe8nQbaZQ>

